

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ
ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ԾՇՈՒԹՅՈՒՆ
Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա-Ի ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԿՈՆԴԱԿԸ

ՎԱԶԳԵՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ,
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ,
ԾՆՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ
ՆԱԽԱՄԵՆԱՐ ԱԹՈՒՈՅ ԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՄԱՅՐ ԵՒԵՂԵՅԻՈՅ ՄՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻՈՇՆԻ

ՔՐԻՍՏՈՍԱՒԱՆԴ ՍԻՐՈՑ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱ-
ԿԱՆ՝ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒ-
ԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ ՄՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱԳԻՄԱՅ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ,
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՑ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ
ԵՒ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ, ԹԵ-
ՄԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԵՒ ՍԻՐԵՑԵԱԼ
ՀԱՄԱՑՆ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

«Սէրն իմ ընդ ամենեսին Ձեզ ի Քրիստոս Յիսուս»:

Վերացավ սգո հողը Ս. Լուսավորչի Գանի վրայեն և Հայաս-
տանայց Ս. Եկեղեցին «ուրախութեամբ ուրախ եղև», զի տարվոյս
սեպտեմբերի 30-ին, Ս. Էջմիածնա Մայր Տանաքի լույս կամար-
ներուն տակ, ընկճեցաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, որ երկու
օր հետո, հոկտեմբերի 2-ին, ստացավ հայրապետական սուրբ օծում,
ըստ կանոնաց և ավանդութեանց Հայաստանայց Առաքելական
Ս. Եկեղեցւոյն:

Մայր Աթոռը և մեր հավասարալ ժողովուրդը պատմական օրեր ապրեցան, օրեր խնդության, օրեր մեծ հույսերու և սրբազան ուխտերու:

Փռմաբուժ Ազգային-Եկեղեցական ժողովի, ընտրություն և օծում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, Եպիսկոպոսական ժողովարարություններ և Սրբալույս Մեռնի օրհնություն՝ հայոց վերածնած Մայր Հայրենիքի ազատ երկինքին ու կենսատու արևին սակ, հոգեպարար և հաղթարից ապրումներ պարգևեցին բոլոր հուսացյալ հոգիներուն, և հավաստի ու սրբության հրաքոք շունչ մը ալեկոծեց համայն հայ ժողովուրդի հոգին: Եւ մեր առաջ բացվեցան նոր հույսերու դռներ և կյանքի նոր հանապարհ:

«Ձայս գրեմք ձեզ, զի ձեր ուրախութիւնն կատարեալ լիցի»:

Անգամ մը ևս հաստատեցաւ մարգարեաւունչ մեր պատմիչին հավեհ հեմարիտ խոսքը՝ «Ի վերայ Աջոյն և Ս. Էջմիածնի ամենայն Ազգն Հայոց կապեալ կան»:

Այսօր երբ համբա կելլենք Մեր նվիրական գործը սկսելու, կապալինինք Աստուծո ողորմության և օգնության, մեր ժողովուրդի հավաստի ու հավասարմության և մեր Հայրենի կառավարության բարյացակամության:

Ինչ որ զՄեզ կխանդավառե և կոգեցնչե, այն նյութական ու մշակութային հսկայածափալ վերաշինության գործն է, որ կատարված է և կատարուակվի կատարվի մեր ծաղկալ Հայրենի երկրին մեջ, և այն հոգևոր վերաշինության գործը, որ սկիզբ կառնեն Ս. Էջմիածնեն: Մենք կզսնվինք այդ աստվածահանո գործի սեմին վրա: Մեր առաջ հանապարհը բաց է և լուսավոր: Այսեղ, Հայոց աշխարհի երկինքին սակ, կենդանի է հավաստ, կենդանի է Մխիթարիչն ու Փրկիչը մեր Քրիստոս մեր հավասարալ ժողովուրդի սրտին մեջ: Կմնա, որ ինքը Եկեղեցին լաւ իր հոգևոր ու իմացական ուժերը և գիտնա օգտիլ ստեղծված օրինական ու գործնական բարեկապատ պայմաններեն:

Մեր բոլորիս իմաստությունն ու հեռահեռությունը, անձներ ու ներենյալ աշխատանքը պիտի ապահովեն մեր սուրբ գործի հաջողությունը:

Արդ, Միածնաէջ Ս. Տանարեն հրավեր կկարդանք ամենուն՝ «Մասիցում հեմարիտ սրտիւք՝ լրութեամբ հաւատոց, լուսեալ գոհրսս ի խղնէ չարեաց՝ և մկրտեալ ի ջուրն սրբութեան»:

Ըլլանք արթուն, ըլլանք արգար, ըլլանք արի և պահենք մեր Ս. Եկեղեցին՝ մեր լույս հավաստի վեմը, մեր հոգիներու փրկու-

քյան հանապարհը, մեր հուսո աւրոցը, մեր Ազգի մայր դաստիարակը, մեր սիրո միությունը՝ անսասան, ամբողջ ու անխռով:

Ինչպե՞ս պիտի բղձայինք, որ Մեր հայրապետական այս խղճի խոսքերը շարժեին սրտերը բոլոր անոնց, որոնց մտքերը անհույս ու անել հանապարհներու վրա կրափառին, և անոնց, որոնք մինչև այսօր ալ անգասեալ կմնան Մայր Եկեղեցիէն և Մայր Աթոռէն: Մենք, սիրով տոգորված, ջերմապես պիտի աղոթենք հանապազ, որ Տերը լուսավորե զանոնք և հարթե հաւատքյան հաղթական նամբան:

Թող մեր ձեռաց գործերը ըլլան ուղիղ, որպեսզի Տերը հաջողութեամբ պսակէ զանոնք: Եվ վաղը թող պայծառանա մեր երկինքը և արևաւող առավոտ թող իջնէ մեր լուսաբնակ նախնաց դարավոր Ս. Եկեղեցւոյն վրա:

Մեր աշխատանքի համբուն, Մեր առաջին գործերէն մին պիտի ըլլա վերակազմակերպել Մայր Աթոռը, միաբանական հոգևոր նոր կյանք ստեղծել հայրապետահաստատ վանական կանոններու համաձայն, կյանքի կոչել մեր սուրբ ավանդությունները, հոգեպես նորոգել ու ոգեւնչել, և շինարար ու կարգապահ գործի լծել բոլորին, որպեսզի Ս. Էջմիածինը իրավ և լրիվ կերպով իր պատմական առաքելությունը շարունակէ կատարել:

Պիտի սնինք ապա վերանորոգելու և վերազարդելու մեր հայրենի սրբավայրերը՝ վանքեր ու եկեղեցիներ, ինչպիսին են Ս. Հովհաննէսը, Ս. Գայանէն, Խոր-Վիրապը, Օշականը, Գեղարդը և ուրիշներ, որոնք մեր հոգևոր կյանքի սյուները կհանդիսանան ու հոչակված սանարները աղօթքի և ուխտի, և զմայլելի հուշարձանները հայ հարստապետութեան փառքի:

Հայրական հոգածութեամբ պիտի հետևինք Հոգևոր ձեմարանի մակարդակի բարձրացման, որպեսզի ան առավելագույն չափով արդարացնէ իր գոյությունը, և այսօրվան մեր համեստ ու երկչոտ պատանիները, տարիներ հետո՝ մարմնով անած ու հոգիով զինված, հավաստով և շնորհներով լի, նմիրջալ մշակներ դառնան Տիրոջ այգիին մեջ:

Մայր Աթոռի պատշոնաբերքը պիտի շարունակէ իր դերը կատարել ի մխիթարություն և ի դաստիարակություն մեր հավատացյալ ժողովուրդին, և երբ Մեզ խոստացված նմիրջութեամբ հաջողինք Մայր Աթոռի տարանք հիմնել, պիտի սկսինք հրատարակել նաև այլ պարբերականներ ու հոգևոր-եկեղեցական գրականություն, և Մայր Տանարի զանգակները հաղթական պիտի դողանջեն և հորիզոնէ հորիզոն պիտի ավետեն թե՛ այսօր կենդանի է Ս. Մեսրոպի ոգին և կանգուն՝ Ս. Էջմիածինը, հայ

ժողովուրդը լուսավորելու իր փառապատիվ համբուն վրա: Մեր ժողովուրդը իր ողբերգական անցյալի քննադատական շահ բան է կորսրեցուցած, հանիցս «ազգային նահապետական» իսկ է, սակայն մի քանի պահով է իր հոգիին մեջ ծառայել լույսին, և մի քանի անգամ է, փութելու վրա կոխելով, դեպի աղբյուրը լույսին: Ս. Լյախովիցի մեր ժողովուրդի լուստ աղ աղբյուրն է. «Մի նշան զլույսն ընդ ձեզ ունի՜ր՝ հաւատացէ՛ր ի լույսն, զի որդիք լուսոյ եղիչիք»:

Ի լուսն Մայր Աթոռի դաստիարակչական և լուսավորության գործին, ծրագրի ունիմ հիմք դնելու հոգևոր կանառի մը՝ կազմավորված ձևեր հաս ու գիտուն հոգևորականներ և աշխարհականներ, նպատակ ունենալով բնական կերպով ուսումնասիրել և լույս ափով Հայ եկեղեցու պատմության, աստվածաբանության, իրավունքի, մասնագիտության ու արվեստների հետ կապված հարցերու վրա: Եվ վերջապես, Մեր պատեր պիտի համարենք մոտ ապագայի մեջ Մայր Աթոռը և մեր եկեղեցին օժնել սահմանադրությամբ մը և կանոնադրությամբ մը, համաձայն հայրապետահատաս կանոնների և մեր սուրբ ավանդությանց. «Զի նրազ է պատուիրան, և օրենք լույս, և հանապառեն կենաց՝ լուսնի մանուկն և խրատ»:

Լի հավատով և հույսով և լավատեսությամբ, կոչ կուղղենք հայ ժողովուրդին՝ մնալ հավատարիմ մեր պապերու լույս հավատքին, երկուդաժությամբ պահպանել մեր նվիրական ավանդությունները, մեր մեծամանչ մայրենի լեզուն և հայ մշակույթի արժեքները, զարկ տալ հայ գրականության ու ազգային մամուլին, հաստատուն ու ծաղկալ պահել հայ ազգային վարժարանները, գործիք ըլլալ հայ մշակույթին, հայրենասիրական, բարեգործական, եկեղեցասիրական, մարմնակրթական, երիտասարդաց, սիկնանց ու օրհորդաց կազմակերպություններուն, իբրև գերագույն նպատակ ունենալով՝ Սփյուռքի մեջ կենդանի պահել մեր ժողովուրդի ինքնագիտակցությունը, հայկական շունչը, հայրենաբարձությունը և մեր ազգային արդար իդներու իրականացման սրբազան ուխտը:

Միաժամանակ հայրապետական պատվեր կուտանք մեր ժողովուրդի զավակներուն, որ օտարության մեջ՝ սիրով և միաբան ապրին, բարձր և անարատ պահեն հայու պատվական անունը և հավատարիմ ու օրհնապան հաղափայտներ ըլլան իրենց պատկան պետություններուն: Այդպիսով է, որ գաղութահայր յարդար ու անկապակի իրավունքը պիտի ունենա իր հավատքի ու սիրո կապը անաղաղ և համարձակորեն պահելու Մայր Աթոռին և Մայր եկեղեցին հետ:

Մեր հասակ նեոդ նոր սերունդները մանավանդ թող արթուն հսկեն և հաստատակամ մնան հայոց սուրբ հավաստի վեմին վրա, և հպարտությամբ ու նակասաբաց ապրին ու գործեն որպես հարազատ զավակները՝ համահունձ փոքր բայց հոգիով մեծ հայ ժողովուրդին, որ իր նահասակությունը գիտցավ հաղթանակի վերածել, և այժմ իր նոր կյանքը կկերտե ան, իր նոր Հայրենիքին մեջ, զմայլանքի արժանի խոյանով դեպի ոսկի իր ապագան:

Հայրենի վերածնունդի և վերաճնության գիտակցությունը խաբխիս գգացումը պե՛տ է դառնա մեր օրերու հայ մարդուն և ի մասնավորի հայ երիտասարդության:

Եթե մեր Ազգին վիճակված է՝ ճակավին բաժանյալ և ցրվյալ ապրիլ ի սփյուռս աշխարհի, ապա ուրեմն մեր հոգևոր առաջնորդներն ու մեակները, մեր դաստիարակներն ու գրչի մարդիկ իրենց սեպուն պարտք պե՛տ է համարեն մեր բաժանյալ հոտի մարմինը հոգեպես միավորյալ պահելու, ի մի ձուլելու զայն, մեր Սրբություն Սրբոց՝ Ս. Էջմիածնի և Մայր Հայաստանի սիրո կրակով, զի «Ամենայն քաղաքություն բաժանեալ յանձն՝ աւերի, և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի»:

Հոգևոր առաջնորդ հայրե՛ր և հաջարի հովիվնե՛ր Հայաստան-յայց Եկեղեցվո, Ձեր օծյալ սուրբ ձեռներով ի մի հավաքեցե՛ք և ամուր կապեցե՛ք մեր ժողովուրդը մեր սուրբ ազանդություններուն, մեր հազարամյա սրբավայրերուն և մեր նույնքան սուրբ Մայրենի Հողին. և ինչ որ Ձեր ձեռները կապեն, թող ո՛չ մեկ օտար ձեռք չփորձե՝ քակել: Սփյուռքի մեջ հայը հայ պի՛տի մնա, պի՛տի տկա ու պի՛տի ապրի, և պի՛տի հասնի փրկության ափին, իր սուրբ հավաստի գործությամբ, իր ազգային ոգվո կենդանությամբ և իր միասնականությամբ, իբր ներհնչարան և լուսասուփառոս ունենալով մեր դարավոր հոգևոր կեդրոն՝ Լուսո Խոռան Ս. Էջմիածինը և վերածնած Մայր Երկիրը: Ամեն ալլ հանապարհ, ամեն երկրիմի ընթացք, ամեն տասանում, մեզ կսկարացնեն և կսանին դեպի կոռուս: «Բայց մե՛ք ո՛չ երբ, երկմտությամբ եմք ի կորուստ, ալլ հաւատովք ի փրկութիւն հոգւոց»:

Ո՛վ ժողովուրդ հայոց, հավասա՛ր Աստուծոյն «հարցն մերոց», Անոր խոսքին ու Արդարության: Հավասա՛ր Ս. Լուսավորչի լուսե երազին և Ս. Էջմիածնի անմահ գործության: Հավասա՛ր Ս. Մեսրոպին և հաջն Վարդանին: Հավասա՛ր մեր պապերու արդար հոգիներուն, մեր սուրբերուն և մեր բյուրավոր նահասակներուն: Հավասա՛ր հու ուժերուդ և հու Հայկյան հանճարիդ: Հավասա՛ր Մայր Հողին և հու լուսավառ ապագայիդ:

Աշխարհի խռովահույզ այս օրերուն, իմաստությունն ու հոգվո հաջությունը ունենանք մեր կյանքի նավը առաջնորդելու ալիքնե-

րու ընդմեջեն մինչև հավանագիտաբանական ու արդար խաղաղության, մինչև երանելի օրն այն, երբ «ոգորմութիւն և հեմարսութիւն պատահեցին, արդարութիւն և խաղաղութիւն համբուրեցին»:

Հավասարիմ մնան «կենաց և խաղաղութեան ուխտ»-ին, որպես Քրիստոսի եկեղեցւոյ հովիւներ: Հավասարիմ մնան աշխարհի խաղաղության և ժողովուրդներու բարեկամության փրկարար պատկերանիւն, որպես հեմարիս զավակներ հայ ժողովուրդի, որպեսզի, ո՛վ Տեր, մեր վերաբերմամբ Հայրենի օջախը այլևս երբե՛ք, երբե՛ք չհանդիմ, և անոր եղիկին տակ միշտ առատ ու անսպառ ըլլան հացը, լույսը և երգը:

Թող Աստված անւարժ, շնոյն ու պայծառ պահէ մեր Ս. եկեղեցին և փառաց լույսի Տաճար Ս. Էջմիածինը:

Թող Պանդանիչն ու Հույսը հավասարեցնոյն անփորձ ու անփափաք պահէ մեր սիրեցյալ ժողովուրդը, բոլ առնեցն զայն «ցնորհօք և զիսութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի», և առատապես պարգևէ անոր բարօրութեն և արևոտ ու խաղաղ անհատում օրեր:

Թող Պարգևատուն բարյաց անսասան ու ծաղկյալ պահէ մեր հարազատ Մայր Հայրենիք Խորհրդային Հայաստանը, ազատ ու հավասար եղբայր ժողովուրդներու Մեծ Միության մեջ:

Եվ աշխարհի բոլոր հորիզոններու տակ խաղաղությունը բոլ ըլլա:

«Այսուհետև եղբա՛րք, ողջ լեռով, հաստատուն կացե՛ք՝ մխիթարեցարով՝ միաբան լեռով՝ խաղաղութիւն արարե՛ք և Աստուած խաղաղութեան և սիրոյ եղիցի ընդ ձեզ»:

Միածին Որդւոյն Սրբազնասուրբ Իջման Սեդանի առաջ ծնկաչոք, մնամք աղոթող միշտ Ձեզի հետ, միշտ Ձեզ համար:

«Ոգորմութիւն Ամենապաշտօն Աստուծոյ, ցնորհ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և հաղորդութիւն Հոգւոյն Սրբոյ եղիցին ընդ Ձեզ, ընդ ամենեսեանդ, ամէն»:

Կարգ Ս.

ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Յանդիմանալի սույն անդրանիկ կոնդակը
գրվեցով 1955 թվականի 1-ին.
հայկական տաճարով ՌՆՆ.
Ի Ս. Էջմիածին: